

ת"פ (תל אביב) 64272-07-22 - מדינת ישראל נ' מרדכי דוד

בית משפט השלום בתל אביב -יפו

ת"פ 64272-07-22 מדינת ישראל נ' דוד

לפני כבוד השופטת כריסטינה חילו-אסעד

המאשימה:

מדינת ישראל

באמצעות עו"ד

יחידת התביעות מחוז תל-אביב

נגד

הנאשם:

מרדכי דוד

באמצעות עו"ד אביגיל ארד אביעזר

החלטה

לפני בקשת המאשימה לתיקון כתב האישום.

עניינו של התיקון המבוקש הוא הוספת סעיף עבירה לכתב האישום, כך שהמסכת העובדתית שבכתב האישום תייחס לנאשם לאחר התיקון שתי עבירות שונות מבין החלופות שבסעיף 216(א) לחוק העונשין.

כתב האישום מייחס לנאשם עבירה של **התנהגות פרועה במקום ציבורי**, לפי **סעיף 216(א)(1)** לחוק העונשין, תשל"ז-1977. על פי עובדות כתב האישום, הנאשם הגיע עם רכבו לספארי ברמת גן, יצא מן הרכב באזור "השטח האפריקאי" אשר חל בו איסור על פי שילוט המקום האוסר על יציאה מהרכב, והחל להתגרות בבעלי החיים המצויים בשטח זה תוך שהוא מתקרב אליהם וצועק לעברם. בכך סיכן את עצמו ואת בעלי החיים.

הנאשם כפר בכתב האישום והתיק נקבע לשמיעת ראיות. בפתח ישיבת ההוכחות ביקשה המאשימה לתקן את כתב האישום על ידי **הוספת סעיף 216(א)(4)** להוראות החיקוק בהן מואשם הנאשם. ההגנה התנגדה לבקשה ולבקשתה, ניתנה שהות להשיב בכתב ולמצער לבחון היערכותה לחקירת העדים. ישיבת ההוכחות נדחתה והצדדים הגישו טיעוניהם בכתב.

סעיף 216(א)(1) עניינו במי ש"**מתנהג באופן פרוע או מגונה במקום ציבורי**" וסעיף 216(א)(4) עוסק במי ש"**מתנהג במקום ציבורי באופן העלול להביא להפרת השלום**".

לטענת ב"כ המאשימה, כחלק מהכנת התיק לשמיעת ראיות הבחינה ב"כ המאשימה כי נכון וראוי לייחס לנאשם גם את העבירה בלפי סעיף 216(א)(4). מדובר לטעמה בשני סעיפי חיקוק שונים המגלמים ערכים חברתיים שונים ועובדות כתב האישום נכונות ורלוונטיות לשני הסעיפים. הודגש כי התיקון אינו כולל הוספת חומר חקירה או עדים ומשטרם החלטה ראיות להישמע, לא נפגעה זכותו של הנאשם להתגונן.

ב"כ הנאשם מתנגדת לבקשה. לטענת ההגנה סעיף 216(א) לחוק העונשין מחולק למספר סעיפי משנה ומהווה למעשה סעיף סל, המפריד בין סוגי התנהגות שונים ועל התביעה להחליט מהי הסיבה המדויקת שבשלה התנהגות מסוימת מוגדרת כעבריינית ומצדיקה העמדה לדין. הסעיף אותו מבקשת התביעה להוסיף לכתב האישום אינו משמעותי לעניין העונש ואינו עומד בתנאי הנחיית פרקליט המדינה 1.3 העוסקת בניסוח כתבי אישום ומאפשרת הוספת סעיפי אישום הנוגעים למעשה אחד רק כאשר הם משמעותיים ואינם שוליים. לשיטת ההגנה, אין זה ראוי שהתביעה תעמיד בפני בית המשפט חלופות להרשעה בפרט כאשר הגדרות הסעיף רחבות ונתונות לפרשנות. לסיום, טוענת ההגנה כי גם לו תבקש התביעה להחליף את סעיף האישום, היא תתנגד לכך שכן בקשת התביעה אינה באה בחלל ריק, אלא שבתיק זה התקיימו שתי ישיבות גישור והוגשה מטעם ההגנה בקשה מפורטת בכתב בה הועלו הטענות המשפטיות. משך מדובר בחשש ל"מקצה שיפורים" מטעם התביעה לאחר שנחשפה לקו ההגנה בהרחבה.

הערה מקדמית - היה נכון כי התביעה תגיש בקשתה מבעוד מועד על מנת שהבקשה תוכרע טרם שמיעת הראיות, ולכל הפחות תביא את עיקרי הבקשה בפני הסניגורית עובר לדין, על מנת שזו לא תופתע בפתח ישיבת ההוכחות. מבלי להקל ראש, מדובר בעבירה מסוג חטא וכפי שנמסר חומר החקירה בתיק מועט והמחלוקת המרכזית בתיק, כך נראה, היא מחלוקת משפטית. עיתוי הגשת הבקשה הוביל לדחיית ישיבת ההוכחות אף שעד התביעה התייצב, על מנת לאפשר להגנה לבחון את עמדתה ולמצער להתאים את קו ההגנה ככל שהתיקון יאושר. ניתן היה בנקל למנוע את בזבוז הזמן השיפוטי שהוקצה לשמיעת התיק באותו מועד.

לאחר עיון בבקשה ובתגובה - מצאתי לדחות את הבקשה ולא להתיר את התיקון המבוקש.

אכן, הבקשה לתיקון כתב האישום הוגשה בטרם שמיעת הראיות בתיק ואינה כוללת הוספת חומר חקירה או עדים. עם זאת, בחינת הבקשה במובן המהותי מצדיקה באיזון הכולל דחייתה.

1. סעיף 92(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 מאפשר לבית המשפט, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לבקשת בעל דין, לתקן את כתב האישום, להוסיף עליו או לגרוע ממנו, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן.

2. בשקילת בקשה לתיקון כתב אישום המוגשת מטעם המאשימה, יש לבחון האם התיקון המבוקש פוגע בהגנתו של הנאשם ובזכותו להליך הוגן וכי ככל שניתנת לנאשם זכות סבירה להתגונן יטה בית המשפט להיעתר לבקשה לתיקון כתב האישום. יש לשקול את טיב התיקון, את השלב הדיוני בו נמצא ההליך בעת הגשת הבקשה לתיקון ולערוך את האיזון הנדרש בין התנהלות המאשימה לבין זכויות הנאשם (ר' רע"פ 2581/14 יקותיאל נ' מדינת ישראל, פורסם בנבו, 12.2.15 - להלן: עניין יקותיאל; ע"פ 5019/09 חליוה נ' מדינת ישראל, פורסם בנבו, 20.08.2013; ע"פ 63/79 עוזר נ' מדינת ישראל, פ"ד לג(3) 606 (1979); ת"פ 28759-05-15 (מח' י-ם) ת"פ 28759-05-15 מדינת ישראל נ' מלכה, פורסם בנבו, 20.11.16). הפסיקה התוותה את העיקרון שבמניעת עיוות דין אשר עלול להיגרם לאינטרס הציבורי גם כתוצאה מזיכוי אדם עקב שגיאת התביעה ועל כן נקבע כי ניתן להביא ראיות חדשות גם בשלב דיוני מאוחר, לאחר הגשת סיכומים ואף בשלב הערעור (ע"פ 951/80 קניר נ' מדינת ישראל, פורסם בנבו, 10.6.81);

3. כתב האישום קובע את עמדתה הרשמית של המדינה, גודר את המסגרת העובדתית לה היא טוענת ואת תרגומן המשפטי של העובדות לעבירות שהיא מייחסת לנאשם. כתב האישום נועד לספק בהירות וודאות לנאשם באשר להיקף ומהות האישומים מפניהם הוא מתבקש להתגונן. אין מדובר בעניין טכני גרידא אלא בעיקרון שמהדהד את חשיבותה של הזכות להליך הוגן. בבואו של הנאשם לתכנן קו הגנתו ולהוציאו לפועל, הוא נותן דעתו לאותה מסגרת שהתביעה עצמה הציבה בפניו, מסתמך עליה ומכלכל צעדיו במשפט לאורה. החובה להקפיד על ניסוח מדויק והולם של כתב האישום, אפוא, היא חובה שלא ניתן להפריז בחשיבותה (ר' עניין יקותיאל, פסקה 26 לפסק דינו של כבוד השופט דנציגר). חזקה על המאשימה, אפוא, עת ניסחה את כתב האישום כי שקלה וסברה כי המארג הראייתי שבידה מספק לשם הוכחת סעיף העבירה המיוחס וכי בחרה את סעיף האישום המשקף, לטעמה, את העבירות הניבטות מן המעשים בצורה המיטבית.

4. הנחיית פרקליט המדינה מספר 1.3 "הכנה וניסוח כתב אישום" (להלן: **הנחיית פרקליט המדינה**) מתווה את מדיניות התביעה בעניין אופן ניסוח והכנת כתבי אישום. לצד ההדגשה העקרונית בדבר חשיבות ההקפדה על ניסוח כתב האישום באופן הולם ומדויק, בהנחיה ניתנה התייחסות פרטנית, בין היתר, גם לשאלת בחירת סוג העבירה ובכלל זה השאלה אם מדובר במעשה עבירה אחד או מספר מעשי עבירה ואם לייחס לנאשם עבירה אחת או מספר עבירות (סעיפים 26-32 להנחיה).

5. אין חולק כי העובדות המתוארות בכתב האישום מייחסות "מעשה אחד". המסכת העובדתית

פשוטה וממוקדת, ונוגעת להתנהלות הנאשם בספארי באותו היום באזור "השטח האפריקאי". לא ניתן לראות את סעיף 2 לכתב האישום, המפרט את ליבת העובדות, כמתאר מעשי עבירה נפרדים וגם התביעה אינה טוענת לכך (והשווה: ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014)).

6. משאין מדובר במספר מעשים או מעשי עבירה נפרדים, יש לבחון האם קיימת הצדקה לייחס שתי חלופות של אותו תת סעיף עבירה, בגין אותה מסכת עובדתית. סעיף 28 להנחיית פרקליט המדינה מתייחס לאפשרות זו, כדלהלן:

"ככלל, בעת ניסוח כתב אישום יש להימנע מלייחס כמה סעיפי חיקוק בגין מעשה אחד. יחד עם זאת, אם סעיף האישום ה"עיקרי" אינו כולל ערכים מוגנים נוספים הבאים לידי ביטוי בסעיפי חיקוק נוספים, ראוי לייחס גם אותם לנאשם ובלבד שמדובר לדעת התובע בעבירות משמעותיות נוספות ולא בעבירות נוספות שהן שוליות לעבירה העיקרית. כך למשל, לעבירת רצח נכון להוסיף אישומים בעבירות של נשיאת נשק שלא כדין, לפי סעיף 144 לחוק העונשין אך אין מקום להוסיף עבירה של שימוש בנשק שלא כדין. בדומה, כאשר "נהיגה רשלנית" או ב"חוסר זהירות", הביאה לתוצאה קטלנית ובשלה הועמד הנאשם לדין בעבירת גרימת מוות ברשלנות, לא תיכלל בנפרד עבירה של "נהיגה רשלנית" או "נהיגה בחוסר זהירות" (ההדגשה הוספה).

בהמשך קובע סעיף 30 להנחיית פרקליט המדינה:

"בבחירת סעיפי החיקוק יש לייחס לנאשם את העבירה המגלמת באופן הטוב ביותר את הערך המוגן שנפגע מהמעשה המתואר בכתב האישום. בהקשר זה ניתן לשקול גם את חומרת המעשים או את חומרת התוצאה שנגרמה" (ההדגשה הוספה).

ממשיך סעיף 32 להנחיה וקובע:

"במקרים שבהם המעשה מגבש עבירה כללית וגם עבירה ספציפית (למשל עבירות מרמה לפי חוק העונשין, ועבירות מס הכוללות יסוד של מרמה), רשאית המאשימה לבחור אם להעמידו לדין לפי הדין הכללי או לפי הדין הספציפי. הפסיקה אינה פוסלת העמדה לדין בגין שני הסעיפים כאחד, אך ככלל יש להימנע מכך. לפיכך, ככלל, במקרים שכאלה, יש להעמיד לדין לפי החיקוק הספציפי בלבד, אלא אם יש עילה טובה שלא לעשות כן." (ההדגשה הוספה).

7. בת"פ (מח' ת"א-יפו) 13776-12-16 מדינת ישראל נ' וסרמן (18.02.2021) התייחס בית המשפט המחוזי לאפשרות להרשיע נאשם בשתי עבירות שונות שניבטות ממעשיו וקבע את הדברים הבאים:

"אשר לעבירה של הפרת אמונים, שבה כזכור הורשע הנאשם כמצוין לעיל, ושגם בסיוע לה (סיוע להפרת אמונים) עותרת המאשימה להרשיע את הנאשמת, נוסף על הרשעתה בסיוע ללקיחת שוחד - אומנם ברי כי מעשה לקיחת שוחד ואף

סיוע ללקיחת שוחד, מהווה מיניה וביה גם מעשה הפרת אמונים. אולם, **אין זה ראוי כמדיניות משפטית כי תהיה הרשעה כפולה בגין אותן עובדות הן בעבירה של סיוע ללקיחת שוחד והן בעבירה של סיוע להפרת אמונים**, יסודותיהן נבלעים אלה באלה. **אכן**, על פי הדין, בית המשפט **מוסמך** להרשיע נאשם "בשל כל אחת מן העבירות שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו" והאיסור בחוק הוא רק על ענישה כפולה בגין מעשה אחד, כפי שנקבע בסעיף 186 לחסד"פ; **אך**, כידוע, בית המשפט העליון מתח לא אחת ביקורת על הרשעה בריבוי עבירות הנובעות ממעשה אחד [ראו למשל והשוו: ע"פ 406/72 **שניר נ' מדינת ישראל**, פ"ד כח(1) 234, 237 (1973); ע"פ 51/76 **ראובן נ' מדינת ישראל**, פ"ד ל(3) 14, 17 (1976); בש"פ 5284/91 **לויאן נ' מדינת ישראל**, פ"ד מו(1) 156, 160 (1991); **קדמי, על סדר הדין בפלילים**, עמ' 924], וזאת לרבות **ובפרט** כשמדובר בהרשעה הן בשוחד והן בהפרת אמונים בגין אותו מעשה (ראו למשל: ע"פ 511/73 **יחזקאל נ' מדינת ישראל**, פ"ד כט(1) 32, 34 (1974); והשוו: ת"פ (מח' ת"א 40039/01 **מדינת ישראל נ' דנון**, בעמ' 21 (2007)) (ההדגשות במקור).

והדברים יפים גם לענייננו, בבחינת קל וחומר.

8. לא מצאתי בהנמקות המאשימה הסבר משכנע לפיו מוצדק לייחס לנאשם שתי עבירות לפי החלופות השונות שבסעיף 216(א) שעניינו "התנהגות פסולה במקום ציבורי" או הבהרה מדוע העבירה לפי סעיף 216(א)(4) היא משמעותית, כדרישת הנחיית פרקליט המדינה, באופן המצדיק ייחוסה לנאשם באופן נפרד ובנוסף לעבירה הקיימת בכתב האישום.

9. עניינו של סעיף 216 לחוק ב"התנהגות פסולה במקום ציבורי" כאשר הסעיף קובע שתי חלופות. בחלופה שלפי סעיף 216(א) מפורטות חמש התנהגויות שונות, כדלהלן:

"(א) העושה אחת מאלה, דינו - מאסר ששה חדשים:

(1) מתנהג באופן פרוץ או מגונה במקום ציבורי;

(2) גורם לקטין שלא מלאו לו שש-עשרה שנים לפשוט יד או לקבץ נדבות במקום ציבורי, או משדל או מניע לכך קטין כאמור;

(3) מתהלך כפושט יד או כמקבץ נדבות, או משתדל להשיג תרומות מכל מין שהוא, והכל באמתלת כזב או מרמה;

(4) מתנהג במקום ציבורי באופן העלול להביא להפרת השלום;

(5) משוטט בחצרים או בקרבתם או בדרך או בכביש או בסביבתם, או במקום ציבורי, והכל בזמן ובנסיבות שיש בהם כדי להסיק שהוא נמצא שם למטרה אסורה או פסולה."

10. שתי העבירות שמבקשת התביעה לייחס לנאשם בויזמנית קובעות איסור כללי ועמום שאינו נשען על התנהגות ספציפית, וניתן לצקת לתוכן תוכן בהתאם לנסיבות. מדובר ב"מושגי שסתום" שנקבע כי אין מקום ליתן להם הגדרה מדויקת אלא ניתן למלאם בתוכן על פי נסיבות המקרה

ומשכך יש לעשות כן בזהירות (י. קדמי, **על הדין בפליילים**, חלק רביעי 2236; ע"פ (מח' חי') 2813/02 **אלמחאמיד נ' מדינת ישראל** (17.02.2003)).

11. כעניין של מדיניות משפטית, בפרט כאשר מדובר בעבירות שאינו כוללות תיאור עובדתי ברור ומובהק, אין זה ראוי לייחס לנאשם שתי חלופות של אותו סעיף בגין אותה מסכת עובדתית פשוטה באופן המעמיד את הנאשם בפני סיכון מפני הרשעה כפולה או באופן שמציב בפני בית המשפט "חלופות" להרשעה.

12. במובן זה, בקשת המאשימה אינה עולה בקנה אחד עם העקרונות שהותוו בעניין זה בפסיקת בתי המשפט וכן בהנחיית פרקליט המדינה והגשתה מקימה חשש שמא היא נועדה להבטיח הרשעה וודאית באחת מבין שתי החלופות, זאת בשים לב גם להליכים המקדמיים שהתקיימו בתיק טרם קביעת התיק לשמיעת הראיות.

לאור המפורט לעיל, הבקשה אפוא נדחית.

ישיבת ההוכחות תתקיים ביום 19.09.2024 כפי שנקבע.

התביעה תוודא התייצבות העדים מטעמה.

המזכירות תעביר ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ח' אב תשפ"ד, 12 אוגוסט 2024,
בהעדר הצדדים.